

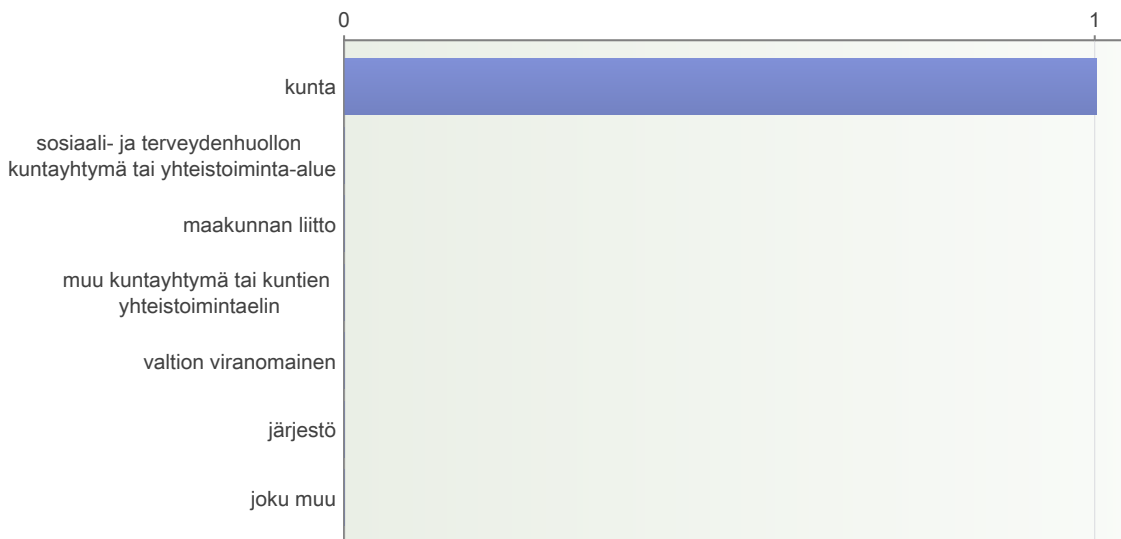
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Orimattilan kaupunki	Kaupunginjohtaja Osmo Pieski	044 781 3600, osmo.pieski@orimattila.fi	7.11.2016	Orimattilan kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on perusteltu. Kasvaviin ja yhä tarkemmin säädelyihin palvelutarpeisiin vastaaminen ei onnistu vain hienosäätämällä ny-kystä järjestelmää. Mm. valtion ja kuntien rahoitusvastuun muutosten ja yleisen taloustilanteen kiristymisen myötä kuntien talous on joutunut ahdinkoon, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon kasvavaa rahoitustarvetta paikataan leikkaamalla muusta toiminnasta (varhaiskasvatus, opetus).

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kustannusten kasvun hillintään on merkittäviä mahdollisuuksia, kun puretaan lai-tospainotteisuutta, otetaan käyttöön avopainotteinen psykiatrinen toimintamalli ja laitetaan kuntoon paljon palveluja käyttävien asiakkaiden palveluketjut. Samalla on kuitenkin otettava huomioon, että alueilla on osin jo tehty merkittävää työtä ja tavoite tältä osin voi olla ylimitoitettu.

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystoimen palveluiden laatu ja kustannustehokas työnjako ovat suhteellisen toimivat. Maakuntaudistuksessa tulisivat kiinnittää huomiota siihen, että ne alueet, jotka ovat toimineet tehokkaasti ja vaikuttavasti, eivät joudu uudistuksen suurimmiksi kärsijöiksi.

Olennaista uudessa järjestelmässä on se, miten kyetään toteuttamaan kustannusten kasvun hillintään keskeisesti liittyvä integraatio. Parhaimmillaan järjestelmän kannustimet tukevat kokonaisuuden optimointia ja estävät osioimintia. Tällöin palveluntuottajille ei myöskään synny kannustinta valikoida asiakkaitaan. Lisäksi terveyden edistämisen osalta merkittävät kansalaisten oman vastuunoton elementit pitäisi tuottaa tai mahdollistaa osana lakia.

Lääketieteen ja erilaisten hoitomuotojen kehittyessä kustannusten kasvu voi kiihtyä. Jos julkisen toimijan vastuuta ei rajoiteta, tavoitteeksi asetettu kustannusten kasvun hillintä jää saavuttamatta.

Esityksen taloudellisia vaikutusten arviointi ei onnistu ilman, että on saatavilla selkeä yhteenveto VOS-järjestelmän ja maakuntaudistuksen kokonaisvaikutuksista ja muuttuneista tuloista. Kustannusten kasvun hillintää vaikeuttavat jatkosakin kohonneet työttömyseluvut ja väestön vanhenemiseen liittyvät haasteet. Myös terveydenhuollon kiinteistöjen käsittelytapa vaikuttaa jatkossa olennaisesti tähän arviointiin.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitykseen sisältyvä lainsäädäntö rajoittaa merkittävästi itsehallintoa, joka uhkaa jäädä näennäiseksi ilman itsenäistä rahoitusmahdollisuutta. Tätä korostaa valtion vahva ohjaus: alijäämän kattamisvelvoite, investointiohjaus ja ministeriön toimi-valtuudet ohjata maakunnan toimintaa. Itsehallinnin näennäisyys korostuu, kun tuotantotapaa ja oikeutta sopia työnjaosta on rajoitettu ja oikeutta päättää sisäisestä hallinnosta on osittain rajoitettu.

Valtion ohjauksen tulisi rajoittua strategisiin kysymyksiin. Maakunnille tulisi antaa verotusoikeus ja päätösvalta palveluja koskevista operatiivisista ammatillisista ja alueellisista asiantuntemusta edellyttävistä asioista.

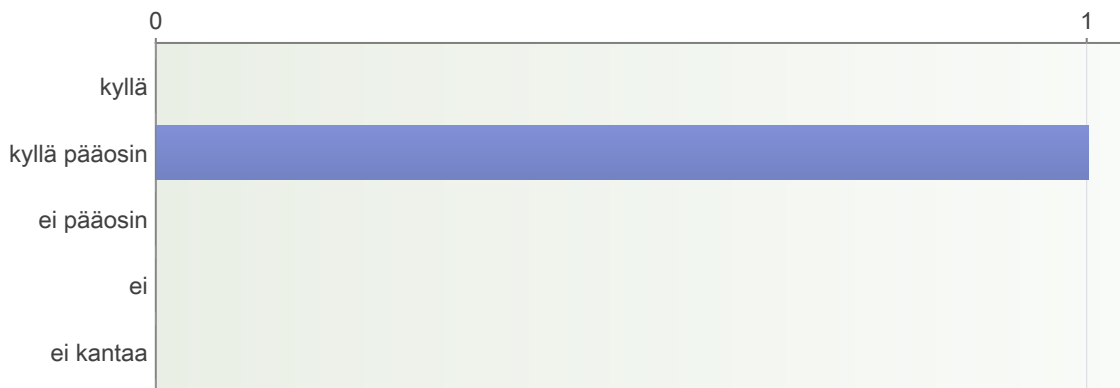
Nykyisessä valtion aluehallinnossa on haasteena oleva alueellisen johdon ja päätöksenteon yli ja ohi tuotannollisiin ja valmisteltaviin tehtäviin ulottuvan usean ministeriön putkiohjauksen poistaminen auttaisi kehittämään uutta, kansanvaltaista hallintomallia.

Lakiluonnoksesta tulee poistaa 16. luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista. Tukipalvelujen valtakunnallinen keskittäminen ei ole perusteltua eikä maakuntien itsehallinnon näkökulmasta hyväksyttävää. Kokonaisohjausta ja koordinaatiota voidaan toteuttaa myös muilla keinoin.

Liian jäykkä lainsäädäntö ei saa muodostaa estettä asukaslähtöiselle kehittämiselle ja palvelujen toteuttamiselle.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

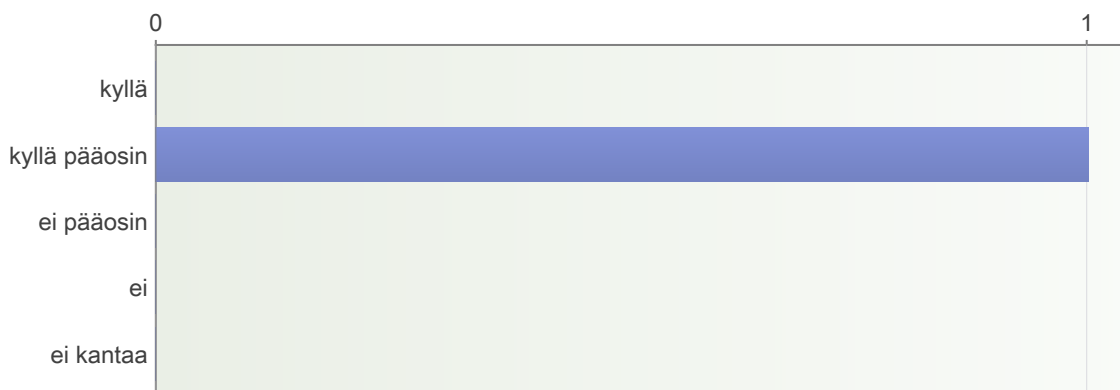

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalakuluonnoksen hallintoa ja johtamista koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa ja antavat hyvän pohjan maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle. Säädökset koskevat niin maakuntavaltuustoa ja maakuntahallitusta kuin niiden tehtäviäkin sekä oikeutta hallintosäännöllä päättää toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiosta. Ne koskevat myös luottamushenkilöitä ja päätöksentekoa; taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markkinoilla. Maakuntalain tulee olla kuntalain tapaan joustava ja mahdollistava niin, että kuntien ja maakuntien yhteistyö ja mahdollisuus sopia palvelujen hoitamisesta turvataan. Yhteistyöjärjestelyistä, tuotannosta ja järjestämisvastuun siirrosta on oltava mahdollisuus sopia ottaen huomioon kuntien ja maakuntien toimintaympäristöjen erilaisuus ja maakuntahallinnon itsenäinen asema. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, rajapintoihin liittyvien palvelujen sekä elinkeinojen kehittäminen, aluekehittämisviranomaisen tehtävät, maankäytön suunnittelu ja maakuntakaavoitus sekä liikenneasiat ovat kunta-, maakunta- ja asukasnäkökulmasta kokonaisuuksia, jotka edellyttävät toimivaa yhteistyötä, yhteistä suunnittelua ja kehittämistä sekä palvelujen organisointia. Kuntien ja maakunnan neuvottelumenettely kerran valtuustokaudessa on riittämätön näiden kokonaisuuksien yhteisen ja saumattoman toimivuuden ja kehittämisen näkökulmasta. Maakunnalle ei saa muodostua enempää käskyvaltaa kuntiin päin, ei säännösten eikä käytänteiden perusteella. Maakunnan tulee kuulla kuntia ennen keskeisistä ratkaisuista tehtäviä päätöksiä. Maakunnista on luotava aidosti itsehallinnollisia, mikä edellyttää verotusoikeutta ja valtion ohjauksen vähentämistä. Koska maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä, tukipalvelujen järjestäminen tulee olla maakuntien päätettävissä. Yhden valtakunnallisen yhtiön sijaan tulisi siis muodostaa useampia maakuntien ohjauksessa olevia alueellisia palvelukeskuksia ja hyödyntää olemassa olevia alueellisia toimijoita verkostomallin pohjalta. Tämä vähentää siirtymäajan kustannuksia, turvaa palvelun jatkuvuuden ja kuntien jo tehtyjen panostusten hyödyntämisen. Tällöin kunnille ei myöskään koidu osakearvoon tai omistamiseen liittyviä arvon menetyksiä. Tukipalvelujen valtakunnallinen keskittäminen ei ole asetettujen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua eikä maakuntien itsehallinnollisen aseman näkökulmasta hyväksyttävää.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

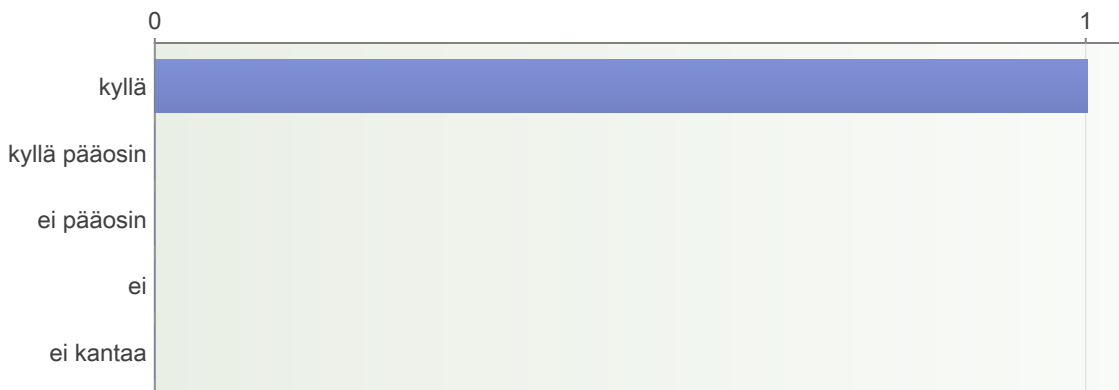
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Erityislainsäädännössä tulee määritellä maakunnalle siirrettävät tehtävät siten, että ne eivät ole päällekkäisiä tai rinnakkaisia kuntien tehtävien kanssa. Toimivaltarajojen tulee olla selkeitä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät kuntien tehtävät tulee määritellä selkeämmin. Tämä koskee myös kuntien velvollisuutta kerätä ja seurata maakunnalle raportoitavia tietoja. Maakunnilla ja kunnilla tulee toisaalta olla oikeus sopia ELY-keskuksista maakunnille siirtyvien palveluiden hoitamisesta kunta- ja maakuntakohtaisesti. Maakunnan tulee voida sopia alueen kuntien kanssa tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä, työnjaosta ja resurssien kohdentamisesta työvoimapalvelujen osalta. Maakunnan tulee myös voida siirtää työllisyyspalvelujen järjestämisvastuu yhdelle tai useammalle kunnalle. Maakuntakaavoituksen tulisi jatkossa keskittyä selvemmin ja strategisemmin aluerakenteen kannalta keskeisiin kysymyksiin. Kuntien onnistuminen elinvoimapolitiikassa edellyttää, että niillä säilyy oikeus itsenäisiin valintoihin maapolitiikassa, kaavoituksessa ja toteuttamisen ohjelmoinnissa. Maakuntien tehtävät ja vastuut tienpidossa suhteessa tienpidosta osaltaan vastaavaan Liikennevirastoon on selvennettävä. Ensihoitoa ei tule irrottaa nyt lainsäädännössä esitetyllä tavalla sosiaali- ja terveydenhuollosta. Ensihoito tulee muun terveydenhuollon ohella siirtää 18 maakunnan järjestämisvastuulle. Siirtämällä ensihoidon järjestämisvastuu viidelle (5) järjestämisvastuussa olevalle yhteistyöalueelle vaikeutetaan hyvin toimivaa ensihoidon ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyötä. Pelastustoimella on vahvaa osaamista hallinnonalat ylittävästä yhteistyöstä häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, valmiussuunnittelusta sekä harjoittelusta. Tätä on pystyttävä hyödyntämään riittävästi kuntien varautumisessa myös maakuntauudistuksen jälkeen. Maakunnan varautumisen yhteensovittaminen tulisi osoittaa pelastuslaitoksen tehtäväksi. Varautumisen vastuut maakuntahallinto vs. kunta, pelastuslaitoksen rooli ja vastuut sekä yhteistoiminta tulisi määritellä selkeästi. Riittävä pelastustoimen toimialaosaaaminen tulee sijoittaa palveluja järjestävälle tasolle maakuntiin, jotta voidaan turvata edellytykset varautumisen yhteensovittamiseen ja palvelutason kehittämiseen. Pelastustoimen järjestäminen tulee toteuttaa viiden (5) yhteistoimintaalueen sijaan 18 maakunnassa. Vesihuolto on osa kuntien vastuulla olevaa rakennetun ympäristön palvelukokonaisuutta, jonka järjestämisvastuu tulee jatkossakin olla kunnalla. Vesihuollon suunnittelutehtävää ei tule antaa maakunnalle; vesihuollon suunnittelu ei ole nykyisin ELY-keskuksen tehtävä, joten kyse ei ole tehtävänsiirrosta. Sen sijaan vesilain valvontatehtävät soveltuvat parhaiten maakunnan vastuulle. ELY-keskusten ympäristötehtäviä tulee koota esitettyä laajemmin maakuntien vastuulle. Niiden siirtäminen ehdotetussa laajuudessa valtion uusimuotoiseen valtakunnalliseen viranomaiseen erkaannuttaa tehtäviä alueetasolta - maakunnista ja kunnista. Aluehallintovirastojen ympäristölupamenettelyjä tulee keventää ja siirtää kunnille turvaten samalla vastaavat voimavarat. Vastoin Suomenkin paikallisen itsehallinnon peruskirjan subsidiariteetti- eli läheisyysperiaatetta lakiluonnoksessa ollaan nyt viemässä maakunnalle myös sellaisia

sosiaalitoimen tehtäviä, jotka olisivat parempiin hoidettavissa kuntatasolla.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

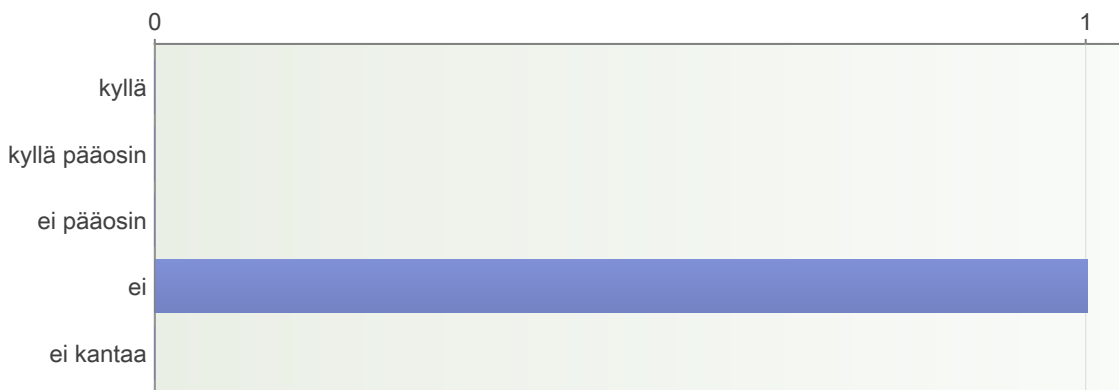

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntalakiluonnos vastaa kuntalain sääntelyä.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

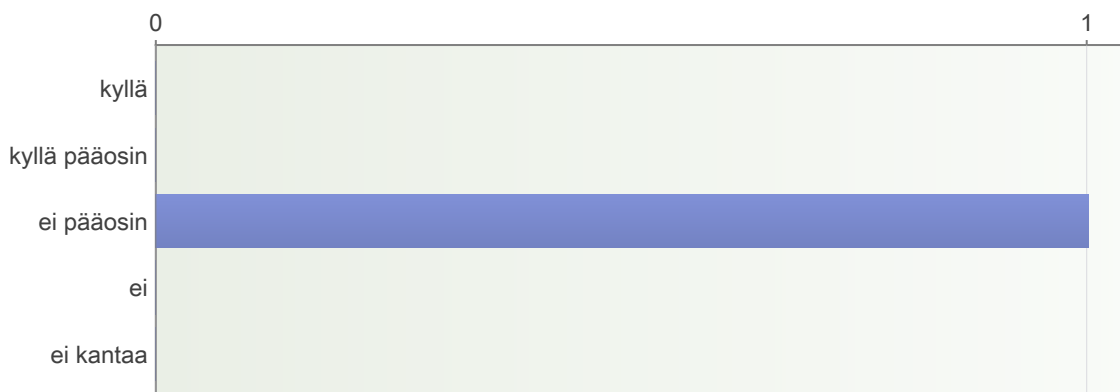
Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset maakunnan palvelulaitoksesta tulee poistaa. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin sekä oman palvelutuotannon rakenteisiin ja toimintatapaan. Palvelulaitoksesta muodostuu erillinen oikeushenkilö, jonka asema kokonaisuuden ohjaamisessa ja johtamisessa muodostuu ongelmalliseksi. Järjestämisvastuun ja operatiivisen johtamisen erottaminen on käytännössä johtanut asiantuntijuuden kilpailukierteeseen ja tätä kautta hallinnollisesti kankeaan ja kalliiseen ratkaisuun. Rakenteeseen liittyy myös

selkeä päätöksenteko- ja vastuuketjuongelma: toteutuneissa vastaavissa rakenteissa ei ole kyetty ratkaisemaan kysynnän rajoittamista, kun kyseessä on lakisääteinen palvelu. Ohjauksen elementit ovat jaetussa rakenteessa etäiset, ne kannustavat itsenäiseen ja eriytyvään toimintaan, mikä heikentää kokonaisuudistuksen tavoitteita.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien rahoituksen tulee olla yleiskatteinen, mikä lisää itsehallinnon mahdollisuuksia ja rationaalisia toimintamalleja. Järjestelmä vaatii onnistuakseen eri toimijoiden yhteistä ”maalia”. Tämä edellyttää riittäviä luontaisia ja/tai rakennettuja kannusteita, jotta ei päädytä eri toimijoiden osaoptimointiin. Kannusteet eivät ole esityksessä riittäviä yhdensuuntaisen toiminnan varmistamiseksi. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä säännökset lainanotto-oikeuden rajoittamisesta eivät ole hyväksyttäviä maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Realistisena riskinä on, että monet maakunnat joutuvat hyvin nopeasti arviointimenettelyyn (valtio arvioi ”omaa toimintaansa”). Kuntien kriisikuntakriteerit on muutettava vastaamaan muuttunutta tilannetta, eivätkä ne ole maakuntiin sovellettavissa. Lakisääteisiltä kuntayhtymiltä maakunnille siirtyville lainoille on annettava valtion takaus lakiluonnoksen mukaisesti. Jotta lainat voidaan siirtää, on Kuntien takauskeskuksesta annettua lakia muutettava siten, että maakunnat, maakuntien palvelulaitokset ja niiden tytäryhtiöt lisätään kuntien ja kuntayhtymien ohella lain soveltamisen piiriin.

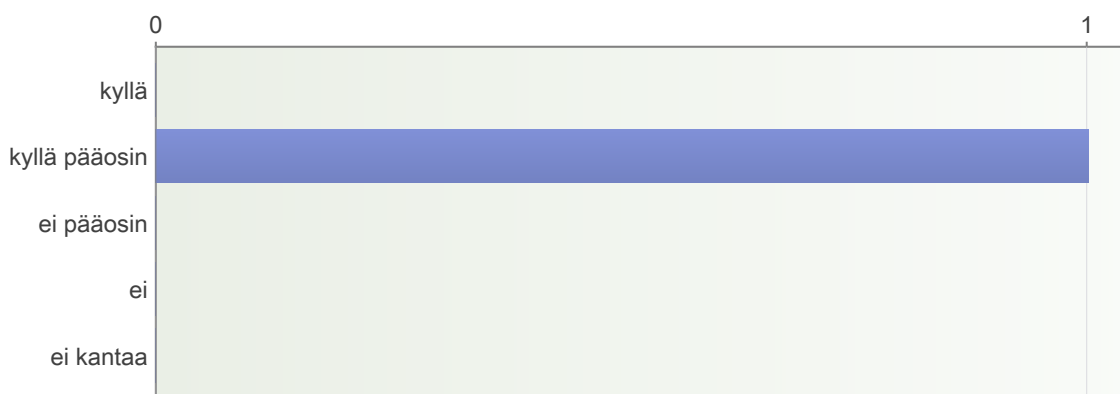
11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Päijät-Hämeen kunnat ovat yksimielisesti ilmaisseet tahtonsa kuulua eteläiseen, Helsinki-keskeiseen alueeseen.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

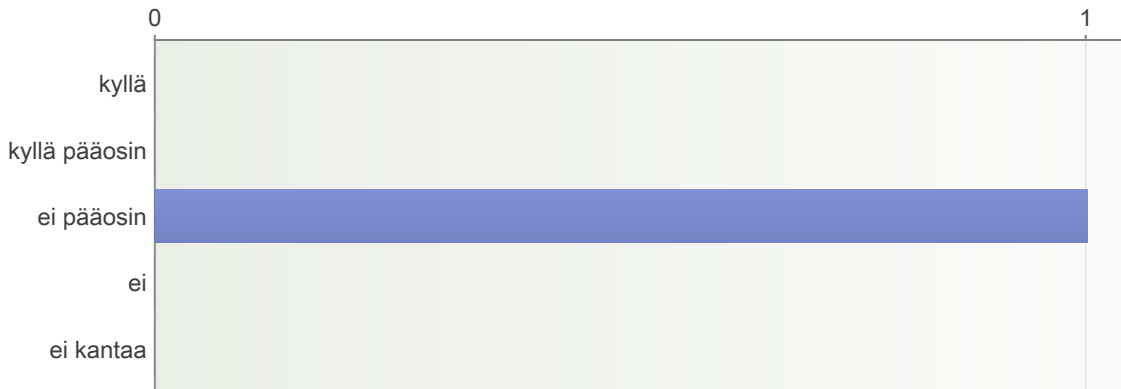

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Matalan kynnyksen periaatteella toimivia lähipalveluja tarvitaan myös jatkossa. Lähipalveluja voidaan tuottaa monin eri tavoin. Joitakin palveluita on kuitenkin keskitettävä kustannusten kasvun hillitsemiseksi ja tarvittavan osaamisen turvaamiseksi. Lausuntoa annettaessa ei ole tietoa sosiaalihuollon palvelujen keskittämisestä ja niistä palveluista, joita on tarkoitus keskitää. Palvelujen keskittämisen osalta on vaarana, että keskitettävät palvelut irtautuvat kokonaisuudesta. Palvelukeskukset voivat toteutuessaan tuoda kunnille kustannuksia, jos paikallisten palvelukeskusten palveluita ei tarvita. Kunnat ovat kuitenkin panostaneet järjestelmiin ja ratkaisuihin merkittävästi. Päijät-Häme on kokonsa ja palveluiden puolesta valmis tarjoamaan palveluita esitetyn itsehallintoalueen ulkopuolelle. Itsehallintoalueiden välinen sopimus pohjainen järjestelmä ei saa muodostua liian jäykäksi hallintorakenteeksi. Lisäksi maakuntia tulee kuulla siitä, mihin yhteistoiminta-alueeseen ne luontaisen asioinnin, liikenneyhteyksien ja yhteistyön näkökulmasta kuuluvat. Päijät-Hämeen kunnat ovat esittäneet yksimielisen esityksen vuonna 2013 (uudistettu 5/2016), että sosiaali- ja terveystoiminnan osalta yhteistyösuunta ja järjestämissopimus tehtäisiin eteläisen, Helsinki-vetoisen alueen kanssa.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa eivät ole hyväksyttäviä maakunnan itsehallinnon toteutumisen kannalta. Useita maakuntalaissa mainittuja tehtäviä on tarkoituksenmukaista tehdä yhtä maakuntaa suuremmalla alueella, tällöin loogisin ja ensisijainen yhteistoiminnan ratkaisu tulisi olla yhteistoiminta-alue, joita on viisi. Näiden alueiden muodostumisessa tulisi kuulla maakuntien omaa mielipidettä ja tahtoa, eikä tehdä ratkaisua minkään yhden tehtävän osa-alueen pohjalta. Päijät-Hämeen kunnat ovat esittäneet yksimielisen esityksen vuonna 2013 (uudistettu 5/2016), että sosiaali- ja terveystoiminnan osalta, yhteistyösuunta ja järjestämissopimus tehtäisiin eteläisen, Helsinki-vetoisen alueen kanssa.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

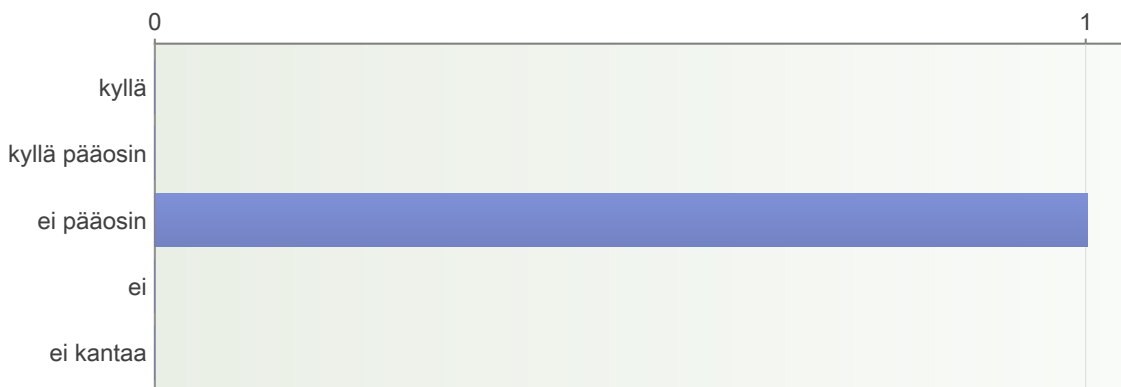

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Lakiesityksessä ei toteudu asiakaslähtöinen integraatio. Osa uudistuksen tavoitteista - valinnanvapaus, monituottajamalli, yhtiöittämisvelvoite - voi vaarantaa integraation toteutumisen. Mallin hiominen toimivaksi edellyttää useiden vuosien kehittämistyötä, osa-optimointia estäviä periaatteita ja kokonaisuoptimointia edistäviä kannusteita. Ehdotus ei anna konkreettisia vastauksia siihen, kuinka järjestelmän eheyttä voidaan lisätä ja samalla varmistaa ohjattavuus ja hallittavuus. Operatiivinen ohjausmalli on epäselvä eri tuotantoportaiden välillä. Esitys ei anna vastauksia siihen, kuinka järjestelmällä luodaan edellytyksiä integraatiolle eli yhdessä tekemiselle. Sosiaalihuollon osalta kokonaisuuteen liittyy lisäksi viranomaistoiminta (asiakasohjaus) ja rajapinnat valinnanvapauden piirissä olevien palvelujen ja sen ulkopuolelle jäävien palvelujen välillä. Lakiesitys on puutteellinen kuntien ja maakunnan rajapintojen osalta seuraavissa asioissa: terveyden edistäminen, työllisyyden hoito ja syrjäytymisen ehkäisy. Nämä ovat varsin keskeisiä integraation liittyviä kysymyksiä, joiden kustannusvaikuttavuus on suuri. Kokonaisuudessaan uudistusta on viety liiaksi terveydenhuolto edellä, sosiaalihuollon kehittämisen kustannuksella.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

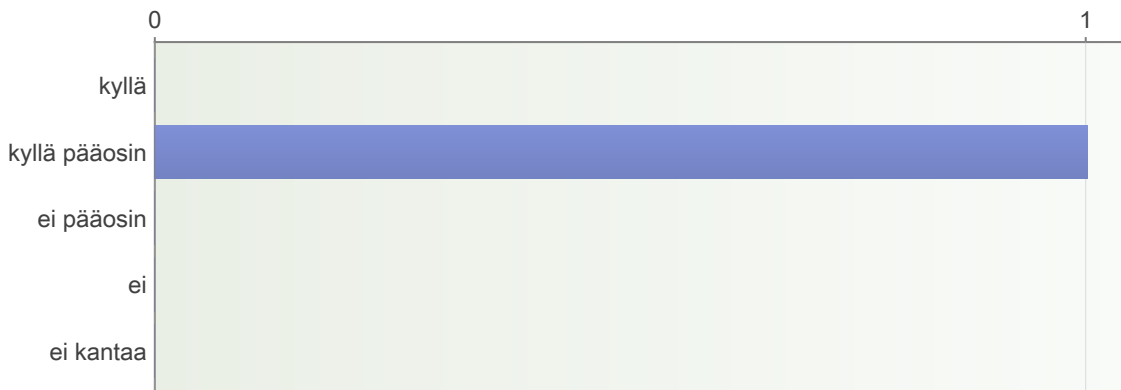

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi kohdistua ainoastaan strategiaan tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Valtiolla ei tule olla interventio-oikeutta maakuntien operatiiviseen toimintaan. Maakuntien toiminnan ohjauksen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, ei valtioneuvoston eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Yksityiskohtaisen ohjauksen ja sääntelyn kääntöpuolena on byrokratian kasvaminen ja asukkaiden tarpeista lähtevien uusien innovaatioiden tukahduttaminen, mitkä molemmat ovat osaltaan vaikeuttavat valtakunnallisten tavoitteiden saavuttamista.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

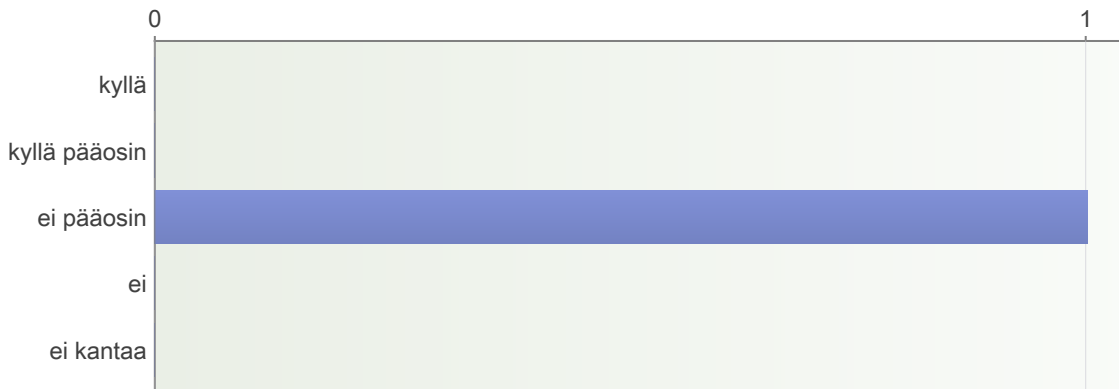

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Palveluiden järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen on keskeinen keino synnyttää aito monituottaja-malli ja on myös kannatettava uudistuksen tavoitteisiin nähden. Kuitenkaan järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva liian tiukka sääntely kaventaisi maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisoitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Samalla liian tiukka sääntely synnyttäisi tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentäisi maakunnan ja tätä kautta koko kansallisen ohjausjärjestelmän kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Tästä on suurten kaupunkien osalta huonoja kokemuksia. Maakunnan palvelulaitosta koskevat säännökset tulisi poistaa kokonaan.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Epäselvää on, mitkä palvelut ovat valinnanvapauden piirissä ja mitkä eivät. Valinnanvapaus ja siihen liittyvä yhtiöittämisvelvoite on ongelmallinen monesta eri näkökulmasta ja ongelma on vaikeasti ratkaistavissa kestäväällä tavalla. Julkisen vallan käyttö yhtiömuodossa on ongelmallista. Tarkoituksenmukaisinta olisi, ettei julkista valtaa käytettäisi yhtiömuotoisessa organisaatiossa. Toiminnan turvaamiseksi myös kunnilla tulee olla mahdollisuus toimia yhtiömuodossa palvelujen tuottajina, mikäli yhtiöittämisvelvollisuuteen päädytään. Valinnanvapautta voidaan laajentaa myös palvelusetelijärjestelmän laajentamisella.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

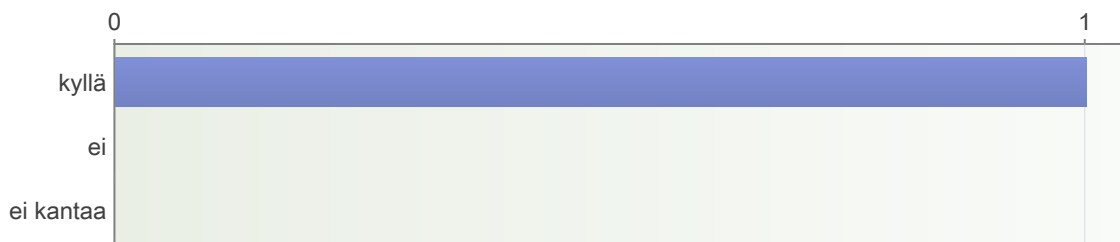
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan varautumisen yhteensovittaminen tulisi osoittaa pelastuslaitoksen tehtäväksi. Tätä perustelevat pelastustoimen vahvat perinteet varautumisen yhteensovittamisessa sekä kuntien varautumisen tukemisessa. Lisäksi tätä roolia perustelee pe-lastustoimen asema maakunnallisena turvallisuusviranomaisena, jonka suorituskyky on suunniteltu ja mitoitettu kaikkiin turvallisuustilanteisiin päivittäisistä tehtävistä poikkeusoloihin asti. Riittävä pelastustoimen toimialaosaaminen tulee sijoittaa palveluja järjestävälle tasolle maakuntiin, jotta voidaan turvata edellytykset varautumisen yhteensovittamiseen, sekä palvelutason kehittämiseen maakunnan näkökulmasta.

Ensihoitoa ei tule irrottaa nyt lainsäädännössä esitetyllä tavalla sosiaali- ja terveydenhuollosta. Ensihoito tulee muun terveydenhuollon ohella siirtää 18 maakunnan järjestämisvastuulle. Siirtämällä ensihoidon järjestämisvastuu viidelle järjestämisvas-tuussa olevalle maakunnalle, vaikeutetaan hyvin toimivaa ensihoidon- ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyötä.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

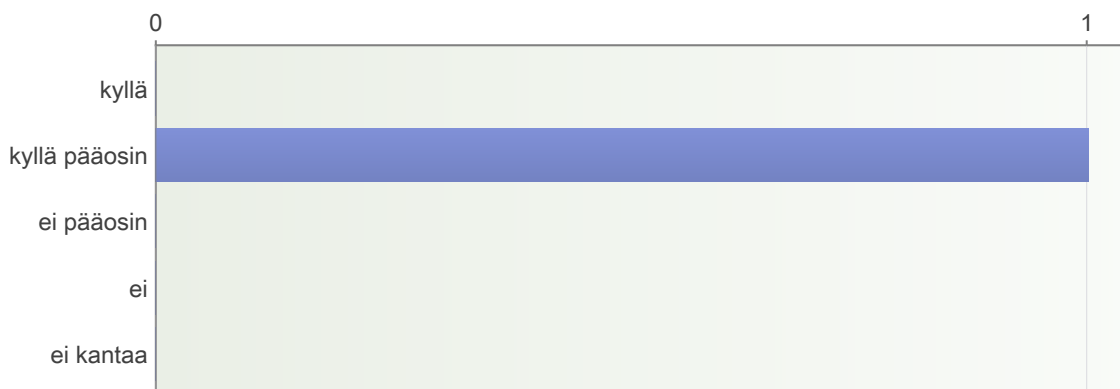
- Kuntien omaa tahtoa tulee kunnioittaa siinä, mihin maakuntaan he haluavat kuulua. Niille kunnille, joille on ilmoitettu jo nyt muutoksen mahdollistavasta linjauksesta, tulee mahdollisimman pian tehdä asiaankuuluva päätös siirtymisestä. Tämä helpottaa jatkovalmistelua ja selkiyttää siirtymäkauden vastuita niistä maakunnallisista ja alueellisista palveluista, joita ao. kunnat käyttävät.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väliaikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä rahoitus. Kunnille selvitystyöstä aiheutuvat kustannukset on korvattava. Väliaikaisen hallinnon, tulevaisuutta ennakoivia ratkaisuja, jotka välttävät myöhemmin syntyviä kustannuksia, tulee tukea taloudellisesti ja mahdollistaa

järkevien toimenpiteiden toteuttaminen. Lakiesityksessä esitetty puhdas ja suoraviivainen väliaikaishallinto virkamieshallintona ei kuitenkaan edesauta alueen luottamuksen ja yhteistyön rakentamista matkalla maakuntamalliin, täten maakuntien ja kuntien mahdollisesti esittämät vaihtoehtoiset mallit väliaikaishallinnon järjestämiseksi tulisi sallia.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

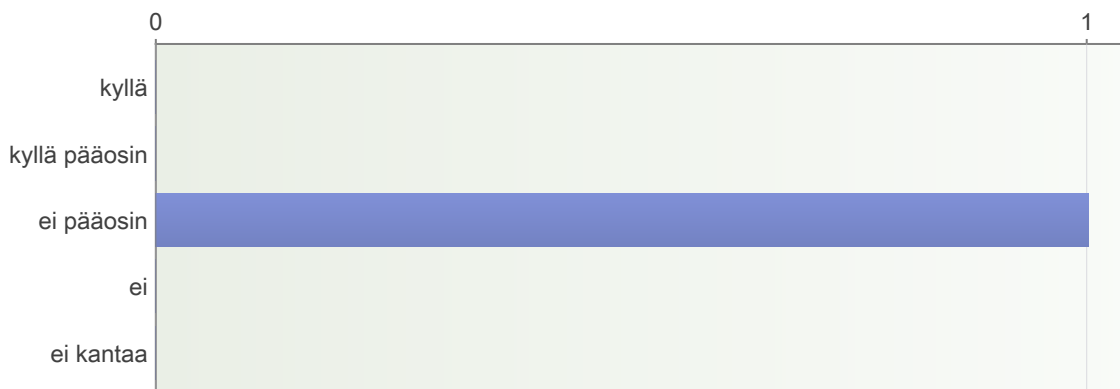

Avoimet vastaukset: kyllä

- Yli 220 000 palkansaajan siirto kunta- ja valtiosektorilta maakuntiin tulee tehdä yhteneväisin perustein. Liikkeen luovutus, on kannatettava, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta. Uudistuksessa noin 220 000 palkansaajaa vaihtaa työnantajaa, joista noin 215 000 siirtyy kunta-alalta maakuntiin. Palkkojen harmonisointi on toteutettava tavalla, jolla palkkakulujen kasvu voidaan minimoida. Palkkojen harmonisoinnista tulisi mahdollisesti antaa tarkempia säännöksiä, jotta siitä ei aiheudu järjestelmään lisää menopaineita. Varhemaksuja koskeva säätelyä tulee tässä yhteydessä muuttaa. Kuntatyönantajien vastuu työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvästä palkansaajasta tulisi olla vain kaksi vuotta liikkeen luovutuksesta eli lähtökohtaisesti 31.12.2020 saakka. Tämän jälkeen varhemaksusta vastaa se työnantaja maakuntakonsernissa, jonka palveluksessa palkansaaja on. Vanhoista sosiaali- ja terveystoimen työntekijöiden eläkevastuista tulisi kuntien osalta samanaikaisesti luopua, koska kustannusvastuu on ristiriidassa talousarviomenoperusteiden ja kuntien volyymivähentämisen (menot/tulot) kanssa. Uudistuksessa on tärkeää turvata kunnallinen eläkejärjestelmä ja sen rahoitus.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Voimaanpanolain 21 § on ongelmallinen ja tulkinnallinen. On tulkittavissa, että työterveyshuolto lasketaan osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Näin ollen työterveydenhuolto ja siihen liittyvä osakekanta siirtyisivät maakunnille. Ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että kunnat eivät saisi jatkossa omistaa (osin järjestää) työterveydenhuoltoon liittyvää palvelutuotantoa. Kunnan/kuntien omistuksessa olevien työterveysyhtiöiden osakkeita ei tule siirtää maakunnalle. Julkisia toimijoita tulee käsitellä yhdenvertaisesti yksityisten toimijoiden kanssa. Työterveydenhuollon rahoittavat pääosin työnantajat eikä työterveys myöskään tältä kannalta ole sitä ydintä, mistä soteuudistuksessa säädetään. Mikäli tarkastelua tehdään, se olisi syytä ajoittaa myöhäisempään vaiheeseen ja tarkastella ratkaisua suhteessa perusterveydenhuollon uudistumiseen. Kuntien talouden näkökulmasta järjestelyyn liittyy keskeisiä riskejä. Kun kuntien rahoitusvolyymi pienenee, kuntien suhteellinen velkaantuneisuusaste nousee poikkeuksellisen korkealle tasolle. Suhteellinen velkaantuneisuusaste on yksi kriisikuntakriteereistä: kriisikuntakriteerit on uudistettava samassa yhteydessä. Kuntien suhteellinen velkaantuneisuus voi vaikuttaa rahan saatavuuteen ja –hintaan ja on tätä kautta omiaan vaikeuttamaan kuntien taloustilannetta. Maakuntahallintouudistuksesta johtuvat kiinteistö- ja omaisuusjärjestelyt vaikuttavat yksittäisissä kunnissa hyvin eri tavoin. Kuntien oikeudenmukaisen kohtelun näkökulmasta on keskeistä, että omaisuusjärjestelyjen vaikutuksia ei tarkastella pelkästään keskimääräisten vaikutusten, vaan myös yksittäisten kuntien näkökulmasta. Kunnalle voi jäädä kiinteistöistä merkittävästi velkaa ja samaan aikaan joudutaan suorittamaan tasetta rasittavia alaskirjauksia. Omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti siten, ettei kunnan taloudellinen asema tilanteesta johtuen vaarannu tai kunta toimenpiteiden vuoksi ajaudu kohtuuttomiin talousvaikeuksiin tai kriisikuntamenettelyyn. Tämä edellyttää taloudellista kompensointia ja/tai erillisiä menettelyjä ja/tai tasearvojen muutoksien vaikutuksien loiventamista kirjanpitosäännösten poikkeusohjein. Kiinteistöjen käyttötärpeeseen liittyvien riskien jakamiseksi tasaisemmin tulee toteuttaa kuntien ja kuntayhtymien kaikkien sote-kiinteistöjen siirto maakunnille ja edelleen niiden omistamaan toimitilayhtiöön yhtenäisin perustein käypään arvoon tai muuhun erikseen sovittavaan arvoon. Kiinteistöjen lunastuskorvaus rahoitettaisiin valtion takaamalla lainalla. Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään 5 vuotta. Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

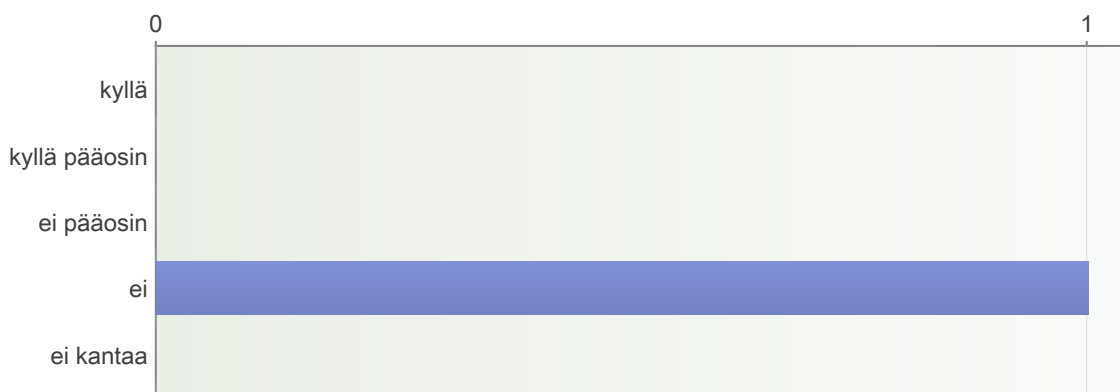
- Sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen. Mikäli lainvalmiste-lussa edetään lakiluonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia.

Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita, joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyjä ja yh-tiöttämisiä tulee tukea uudistuksessa esim. lailla säädetyllä määräaikaisella vapautuksella varainsiirtoveron suorittamisesta.

Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen on sitoutunut merkittävä määrä arvonalisäveroja, jotka ovat on saatu kunnissa palautuksina. Arvonlisäverotuksen yleisten säädösten johdosta ainakin osa näistä palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan verohallinnolle siirrettäessä omaisuutta maakunnille tai esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Uudistuksen seurauksena kunnille syntyvät arvonalisäverokustannukset on huomioitava rahoituslaskelmissa. Siltä osin, kun kustannukset liittyvät maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattaviin kiinteistöihin, on kustannukset huomioitava vuokratasoa määriteltäessä tai vaihtoehtoisesti säädettävä väliaikainen laki, joka vapauttaa näissä tapauksissa arvonalisäverolain palautusvastuusta.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Kunnan oikeus päättää veroprosentistaan kuuluu perustuslaissa turvattuun kunnallisen itsehallinnon ytimeen. Rajoitukset voivat vaikuttaa kuntasektorin nyt erinomaiseen luottoluokitukseen negatiivisesti ja nostaa kuntien lainarahoituksen korkokustannuksia. Luottoluokitus perustuu nimenomaan verotusoikeuteen. On myös otettava huomioon, että kunnan tuloveroprosentin nostotarve voi aiheutua muista perusteista kuin maakuntauudistuksesta. Kunnallisveron rajoitetta ei tule asettaa. Jos kunnan päätösvaltaa päättää veroprosentistaan kaikesta huolimatta rajoitettaisiin, tulisi kunnan oikeus poiketa rajoituksesta sitoa maksuvalmiuden turvaamisen sijasta siihen, että veroprosentin korottaminen on välttämätöntä kunnan

toiminnan ja palvelutuotannon rahoituksen turvaamiseksi. Kuntien jäljelle jäävien tehtävien hoitoon on taattava riittävä rahoitus. Kunnilta leikattava vero-osuus tulee rajata enintään 12,3 %-yksikköön soten kustannuspaineista huolimatta, jotta kunnalle jää riittävät taloudelliset mahdollisuudet muiden peruspalvelujen tuottamiseen.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Markkinat eivät toimi koko maanlaajuisesti samalla tavalla, joten lainsäädännöllisesti tulisi välttää tarkkaa määrittelyä palveluista, jotka on siirrettävä yhtiöihin.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

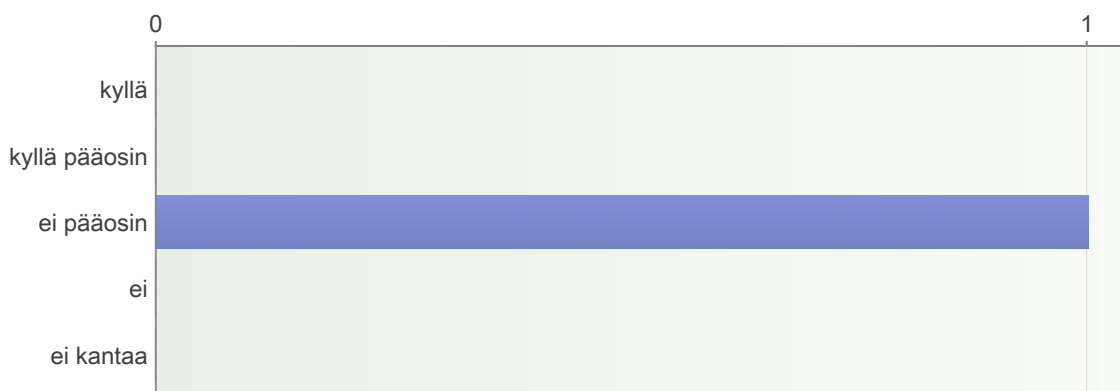
- Valtionosuuslaskelmat perustuvat vuoden 2014 tilanteeseen eikä niiden osalta ole otettu huomioon valtionosuusjärjestelmän muutosta (mm. yhteisöverojen tason alentuminen, kiinteistöveron jako-osuuden muutos, verotulotasaus). Lähellä tasausrajaa olevien kuntien taloustilanne voi todellisuudessa muuttua merkittävästi.

Laskelmat kuntien talouden kestävydestä uudessa tilanteessa puuttuvat. Valtionosuuksien muutokset, kiinteistöriskit tasearvojen alaskirjauksineen ja kuntien suhteellinen velkaantuneisuus vaikuttavat laajasti ja ennakoimattomasti kuntien taloudellisiin selviytymisedellytyksiin.

Sote-siirron muutosrajoittimeksi ehdotetaan 60 % siirtyvien kustannusten ja tulojen (ml. vaikutukset, jotka johtuvat verotulojen tasausrajan alenemisesta) erotuksesta. Lisäksi arvioitaisiin tasapainotilan muutos ja kunnan valtionosuutta lisättäisiin tai vähennettäisiin tasapainotilan muutosta vastaava määrä. Monimutkainen malli jäädyttää kuntien taloustilanteen tavalla, jonka kokonaisvaikutuksia on mahdotonta arvioida. Kunnan taloudellisen tasapainotuksen keinojen kaventuminen saman aikaisesti kaksinkertaisen tasausjärjestelmän toteutuksen kanssa johtaa siihen, että yllättävät menotekijät kriisiyttävät kuntatalouden nopeasti.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

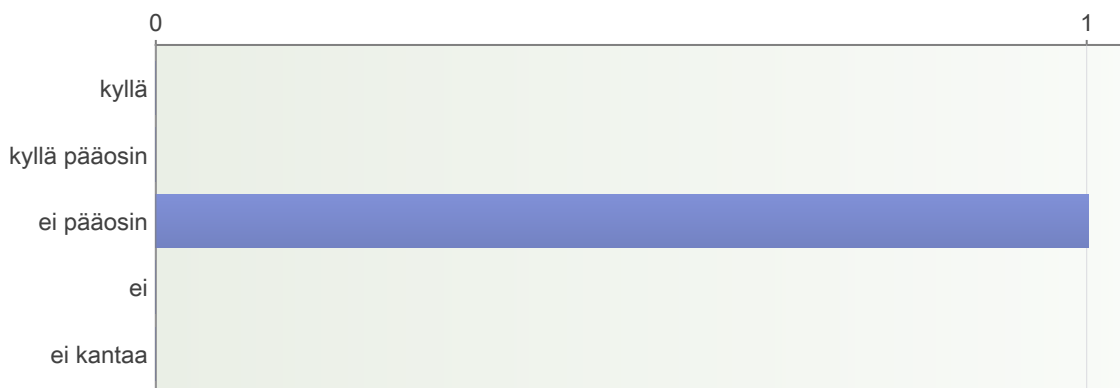

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtionrahoitukseen perustuva malli on esitysluonnoksessa johtanut maakuntien aivan liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Maakunnille tulisi turvata aito itsehallinto, mikä edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

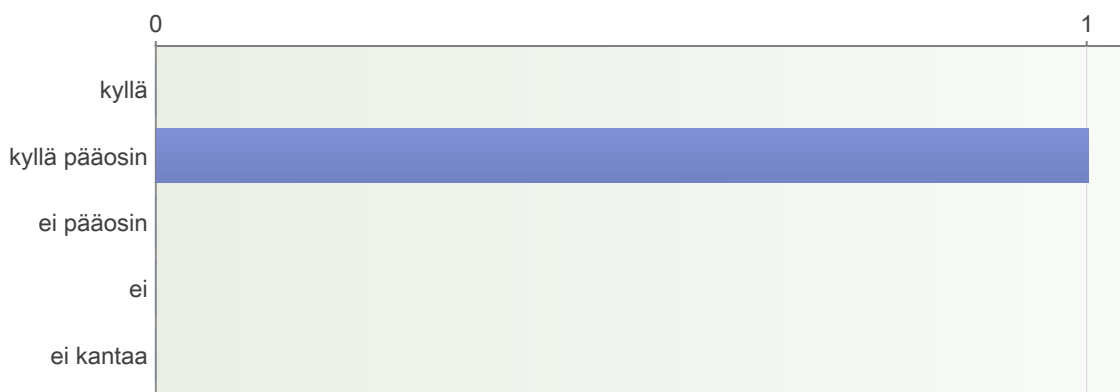
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ovat maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisveloitteet ja

maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi + 0,5–1,0 %).

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

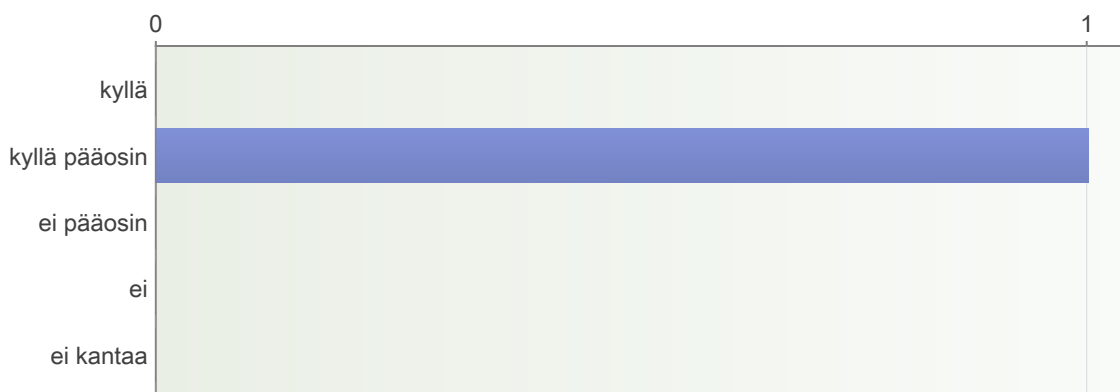

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Rahoituksen tulisi kannustaa ja palkita tuottavuudesta ja vaikuttavuudesta. Hyte-rahoituksen osuus on vähäinen suhteessa määräytymisperiaatteiden monimutkaisuuteen. Kuntien oikeusturvan ja kustannus-hyöty näkökulmasta rahoitusta ohjaavien mittareiden tulee olla sellaisia, että faktatieto saadaan helposti/automaattisesti ja luotettavasti.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

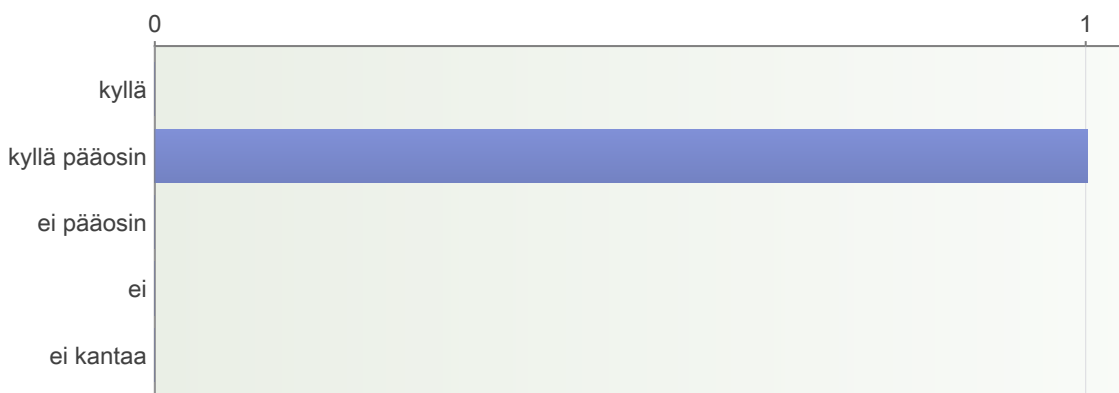
- Siirtymäaika on riittävän pitkä ja riittävästi porrastettu. Sote-siirron muutosrajoittimeksi ehdotetaan 60 % siirtyvien kustannusten ja tulojen (ml. vaikutukset, jotka johtuvat verotulojen tasausrajan alenemisesta) erotuksesta. Rajoitin jäädyyttää kuntien taloudellisen aseman ja näin asettaa kunnat hyvin epätasa-arvoiseen asemaan.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntajaon muuttamisen edellytykset ja prosessi vastaavat pääosin kuntarakennelain mukaista menettelyä muutettaessa kuntajakoa.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

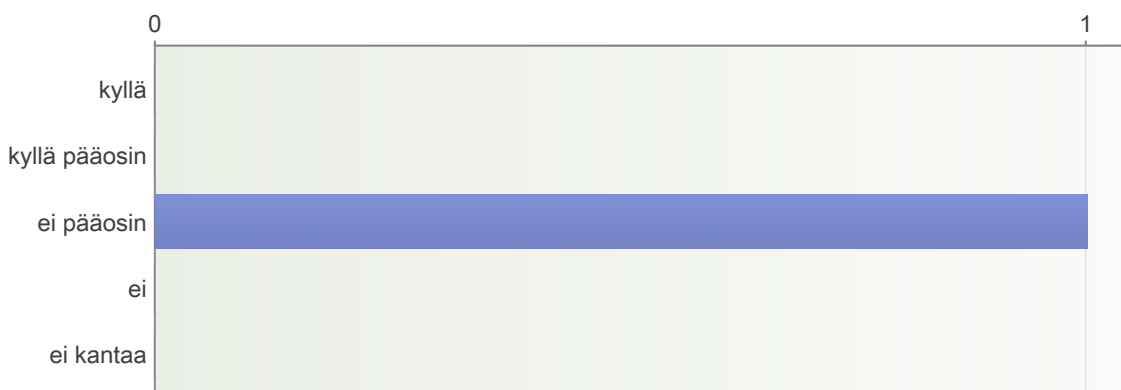

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Muutoksen tueksi tehdyt laskelmat kuntavaikutuksista luovat kuvan siitä, että kuntakohtaisia muutosvaikutuksia on kyetty lieventämään merkittävästi. Ongelmana on se, että laskelmat ovat jo vanhentuneet Kiky-ohjelman vaikutuksista johtuen. Kuntien verorahoitustulot eivät kasva vuonna 2017, ne jäävät osalla kuntia negatiivisiksi. Muuttuneella tilanteella on vaikutuksia kokonaislaskelmiin ja yksittäisten kuntien luvut voivat muuttua merkittävästi. Lisäksi laskelmasta puuttuvat esitetyn, uudistettavan verotulotasausjärjestelmän vaikutukset. Muutoksen taloudellisia kokonaisvaikutuksia on lähes mahdotonta arvioida, koska ei ole saatavilla selkeää yhteenvetoa VOS-järjestelmän kokonaisuudistuksen ja maakuntaudistuksen kokonaisvaikutuksista, jossa olisi arvioitu myös muuttuneet tulonäkymät lähivuosina. Kunnilla pitää olla riittävät resurssit kansalaisten yhdenvertaisten palvelujen turvaamiseen myös muiden lakisäätelien tehtävien osalta.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen osoitettava rahoitus on perusteltu, mutta sen vähäinen osuus valtionosuudesta jättää sen vaikutuksiltaan vaatimattomaksi etenkin, kun mittarien määrä on suuri ja mittaamismenetelmä epäselvä. Kuntien oikeusturvan ja kustannushyöty näkökulmasta mittareiden tulee olla sellaisia, että faktatieto saadaan helposti/automaattisesti ja luotettavasti.

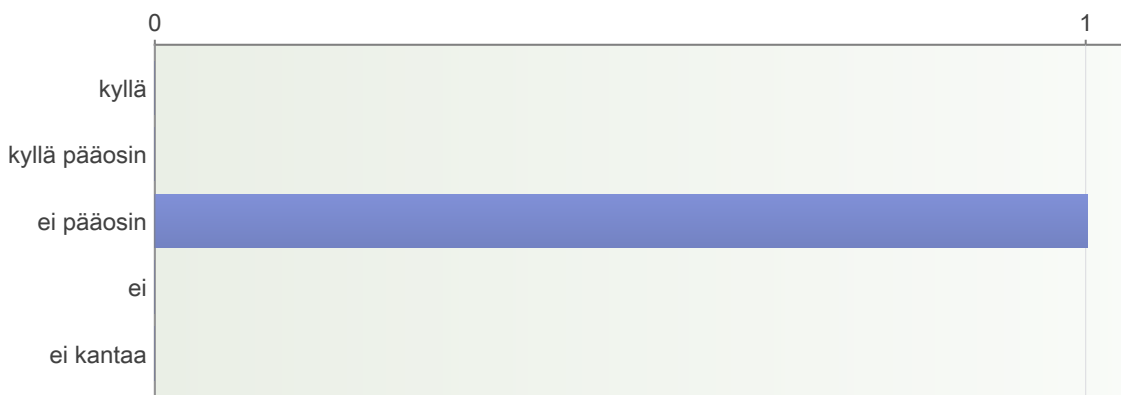
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu merkittävästi uudistuksessa. Aiemmin kuntien välisiä kustannus-, tarve- ja tulopohjan eroja tasanneen järjestelmän sijaan on tulossa muutosta tasaava järjestelmä, mitä ei voida pitää perusteiltaan kestäväenä. Valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä yksittäisillä kriteereillä ei ole uudistuksen jälkeen vastaavaa merkitystä kokonaisuuteen kuin nykyjärjestelmässä. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Esityksessä on lähdetty siitä rajauksesta, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Lähtökohta ei ole tasapainossa maakunnallisen itsehallintoperiaatteen eikä järjestelmän kannustavuuden näkökulmasta. Kannustimilla on merkittävä rooli toiminnan tehostamisessa, jota uudistuksella tavoitellaan. Jos valtio ulosmittaa kunkin alueen aikaansaaman tehokkuushyödyn pois alueelta itseltään, alueella ei ole kannustimia tehostaa toimintaansa. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille ei ole perusteltu kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta ja siitä tulisi luopua. Kun veroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan, on samalla siirrettävä kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Efektivisen kunnallisveroasteen ja todellisen kunnallisveron tuoton yhteneväisyys on tärkeää yleisen ymmärrettävyyden ja järjestelmän luotettavuuden näkökulmasta. Tilanne korostuu, kun kunnallisveroasteet pienenevät.

39. 37. Vapamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntalain mukaan kunnan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnat päättävät veroprosenteistaan käytännössä talousarvion teon yhteydessä ja mitoittavat veroprosenttinsa siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi tulevat turvatuiksi.

Esityksessä ehdotetaan verotuskustannusten jaon muuttamista sen johdosta, että kuntien suhteellinen asema verotulojen saajana pienenee suhteessa valtioon. Muutos on tältä osin perusteltu, mutta ehdotus siitä, että kuntien verotuloja leikataan siirtyviä kustannuksia vastaavasti ei ole kuntien kannalta kustannusneutraa-li. Kuntien asema veronsaajana muuttuu verotulojen pienentyessä eikä kustannuksia tule periä kunnilta muuta kautta

Kuntien kriisikuntakriteerit eivät toimi muuttuneessa tilanteessa: suhteellinen velkaantuneisuus nousee poikkeuksellisella tavalla kaikissa kunnissa ja merkittävää osaa kunnista, uhkaa ajautuminen selvitysmenettelyyn. Kriisikuntakriteerejä tulee muuttaa siten, että ne ottavat huomioon muuttuneen kuntien rahoitustilanteen.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

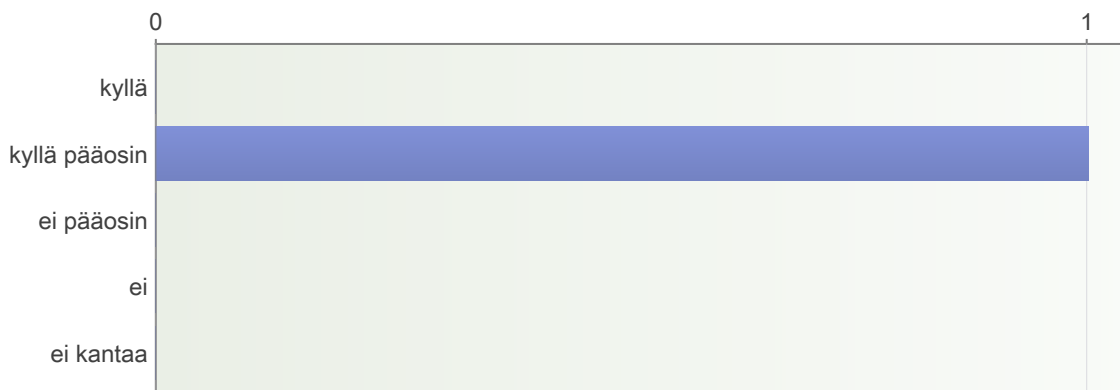
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunnat ja niiden palveluyhtiöt siirtyvät lain perusteella Kunnallisen eläkeyhtiön (Kevan) jäsenyhtiöiksi. Valinnanvapaus tulee vaikuttamaan henkilöstön siirtymiseen yksityiseen eläkejärjestelmään. Tilanne voi aiheuttaa julkisille työnantajille merkittävät eläkemaksujen korotuspaineet. Markkinamuutoksien vaikutukset on ennakoitava ratkaisussa siten, ettei julkisten palkanmaksajien rasitus nouse kohtuuttomasti, tarvittaessa luomalla erillisratkaisu (eläkevaikutukset vakauttava ratkaisu) samanaikaisesti sotelainsäädännön kanssa.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisin osin vaikeasti ennakoitavat ja menojen kasvupaineita aiheuttavat sosiaali- ja terveystoimen menot poistuvat kunnan taloudesta, mikä helpottaa kunnan talouden ennakoitavuutta.

Kunnan joustovara vähenee, mikä kohdistaa sopeutustilanteessa paineet jäljelle jääneisiin palveluihin, investointeihin sekä kasvukunnan kehittämisen taloudellisiin resursseihin. Sote-kiinteistöjen mahdollisesti toteutuvilla ratkaisuilla on kohtuullisen suuri merkitys talouden kehitykseen. Kiinteistöjen uusien käyttötarkoitusten löytäminen on hyvin haasteellista, mikäli niitä ei enää tarvita sote-palvelutuotannossa.

Lähipalveluiden paikallisen saatavuuden turvaamisesta voi muodostua haaste toiminta-alueen laajentuessa. Tiettyjen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuus tulee turvata siten, etteivät matkat muodostu kuntalaisille ylitsepääsemättömiksi.

Yhteistyö maakunnan järjestämien palveluiden ja kunnan järjestämien palveluiden välillä tulee saada toimivaksi (esim. kouluterveydenhuolto, oppilashuolto) ja päällekkäisiä toimintoja ei saa syntyä.

Joitakin toimintoja on hoidettu seudullisissa yhtiöissä jo nyt (mm. työterveydenhuolto, kirjanpito- ja palkkalaskentapalvelut). Näiden yhtiöiden toiminnan jatkumista pidetään alueellisesti tärkeänä. Myös ruokapalveluita on tuotettu sopimusperusteisesti sote-palveluille ja näissä on saatu selkeää kustannustehokkuutta. Lainsäädännöllä ei pidä rajoittaa tehokkaasti toimivia alueellisia palveluja, jossa

kustannushyödyt saadaan nimenomaan eri toimintojen yhteisillä tukipalvelujärjestelyillä varsinkin haja-asutusalueilla, jossa matkat muodostuvat pitkiksi.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

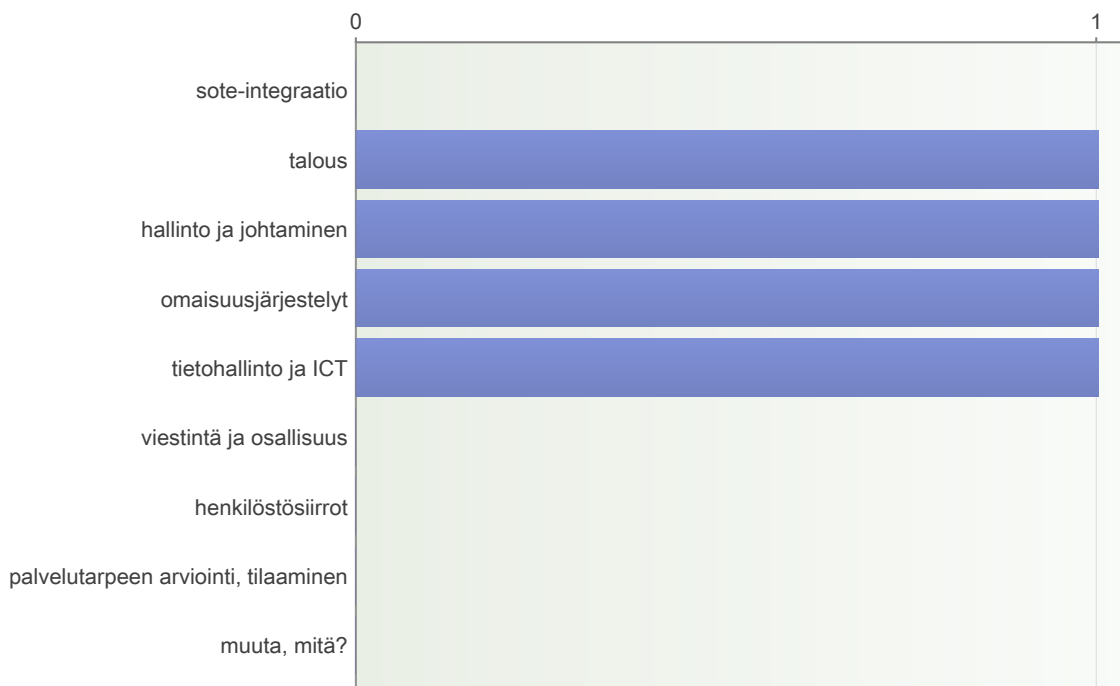
Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien edellytykset keskipitkällä aikavälillä selvitä laissa määrätyistä tehtävistä ja velvoitteista ovat epäselvät johtuen vahvoista rajoitteista ja toiminnan ohjauksesta ja valtion sidotusta rahoituksesta.

Maakuntien edellytykset selvitä keskipitkällä aikavälillä laissa määrätyistä tehtävistä ja velvoitteista olemassa olevilla julkisen talouden näkymillä eivät ole vahvat. Riskinä on, että rahoituksen tasoon liittyvä 3 mrd. euron ennalta lailla lukkoon lyödyllä tavalla toteutettava säästöavoite, maakuntien liian tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet, puuttuva verotusoikeus yhdistettynä lainarajoituksiin sekä tiukka ja byrokraattinen valtionohjaus estävät alueilla tehtävät rationaaliset päätökset. Keskeinen onnistumisen elementti on, että lainsäädäntö sallii parhaimpien käytäntöjen hyödyntämisen, eikä pakota epätarkoituksenmukaisiin, numeroihin ja sisältölakeihin määriteltyihin yksittäistavoitteisiin kokonaisuuden kustannuksella.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa kuntien tulevaisuus on kuvattu maalailevasti elinvoiman ja hyvinvoinnin edistäjänä sen enempää sille sisältöä antamatta. Valtakunnallisissa uudistuksissa on tähän mennessä onnistuttu kustannustehokas kolmannen sektorin toiminta lopettamaan, mm. pelastustoiminnan uudistuksessa vpk-toiminta onnistuttiin ajamaan alas.

Kuntien talousvaikutuksia olisi arvioitava paremmin. Pelkästään kiinteistöistä voi muodostua rasite kuntataloudelle huonosti hoidettuna.

Uudistuksen tavoitteet ovat keskenään ristiriitaisia, erityisesti valinnanvapaus vs. kustannusten ja eriarvoisuuden kasvun hillintä ja integraatio. Ristiriitaisista tavoitteista ja muutokseen sisältyvistä keskeisistä riskeistä johtuen on välttämätöntä toteuttaa jatkuvaa ja systemaattista seurantaa ja arviointia (arviointiin virallinen status ja rahoitus).

Monissa maakunnissa edetään uudistuksen osalta etupainotteisesti. Näitä alueita ei tule kohdella eriarvoisesti valtakunnalliseen uudistukseen liittyvissä ratkaisuissa.

Päijät-Hämeen maakunnan tulee kuulua kuntien esittämän tahdon mukaisesti eteläiseen, Helsinki-vetoiseen yhteistoiminta-alueeseen. Perusteina ovat luontainen asiointi, työssäkäyntialue, liikenneyhteydet, elinkeinopoliittiset ratkaisut, sekä sosiaali- ja terveystoimessa tehtävä kiinteä koulutus- ja tutkimusyhteistyö. Näistä on tehty vuosina 2013-2015 erilliset selvitykset.

Yliopistosairaalapalvelut ovat Päijät-Hämeen arvioidusta maakuntamenoraamista alle kolme prosenttia, eivätkä voi olla ainoa peruste pitää Päijät-Häme Pirkanmaa, Tampere-keskeisessä yhteistoiminta-alueessa. Jo nyt yliopistosairaalapalveluita hankitaan HUS:stä, ja osuus kasvaa koko ajan. Pirkanmaa olisi Päijät-Hämeen siirtyessä eteläiseen/Helsinki-keskeiseen alueeseen jatkossakin maan toiseksi suurin yhteistoiminta-alue. Päijät-Hämeen kunnat ovat olleet tästä asiasta yksimielisiä vuodesta 2013.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.